

Har du glemt at jeg er et menneske?

Hvordan vil du selv ønske å bli snakket til den dagen du er avhengig av hjelp fra andre til å få mat og stell? Du ønsker i hvert fall ikke å kjenne deg behandlet som en ting.

● **Av Anne Fogt**

Å bli redusert til en ting, er å bli avvist som menneske, sier forfatteren Anne Gerd Samuelsen.

Men kanskje din hjelper slett ikke ønsker å behandle deg som en ting? Kanskje pleieren ikke er bevisst på at han eller hun virker avviseende på deg som er helt avhengig av hjelp? Anne Gerd Samuelsen bok *Kunsten i samspill. Fra ord til handling* handler nettopp om hvordan vår væremåte virker inn på andre. Først når vi er bevisst på hvem vi er og hva vi gjør, kan vi endre atferd og justere oss slik at vi ikke reduserer hverandre til ting, men lytter til andre som det unike menneske hver enkelt er.

Anne Gerd Samuelsen eksempler i boken er hentet fra hennes egne observasjoner av samspillet mellom pleiere og mennesker med demens sykdom.

Grunnen til at boken tar utgangspunkt i mennesker med denne sykdommen, er at de er noen av de mest sårbare jeg vet om. Mange har ikke språk, de klarer ikke å gjøre seg forstått, og de opplever å være i ytterste nød, påpeker Anne Gerd Samuelsen. Hun har mange års erfaring fra det offentlige helsevesenet som helsesøster, psykiatrisk sykepleier og bestyrer ved flere bo- og behandlingssentre samt pleie- og omsorgssjef i Holmestrand. For et par år siden etablerte hun sitt eget enkvinnesforetak *Arbeidsglede*. Som daglig leder kommunikasjonsrådgiver i ARBEIDSGELDE - Anne Gerd Samuelsen as reiser hun landet rundt og hjelper ledere og ansatte i både offentlig og privat sektor til å utvikle samspillet på arbeidsplassen.

Det sårbare menneske

Uansett om jeg har oppdrag for Telenor, Statoil eller Forsvarets Overkommando, tar jeg utgangspunkt i hvor viktig det er å øke bevisstheten om det sårbare menneske, understreker Anne Gerd Samuelsen.

Telenor Opplysningen as har kjøpt inn *Kunsten om samspill* til alle lederne sine, og NHO har kjøpt den inn til Female Future-prosjektet sitt. Boken har hele tre forord, nemlig av Aase-Marit Nygård, daglig leder for Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens, av Aud Jo-

runn Førstund, høgskolelektor med 30 års erfaring fra helsevesenet, og av forfatteren selv. Førstund skriver blant annet:

Hvem som helst kan klare å vaske en kropp eller å gi et måltid mat, i hvert fall nesten hvem som helst. Men å stille en annen slik at han eller hun opplever velvære, det er en kunst. Den må læres.

Det handler om tilstedeværelse og om å fokusere på det du holder på med akkurat nå. Selv om mennesker er gamle og svake, har de samme grunnleggende behov som oss andre for å bli sett, hørt og akseptert. Uansett hvor surret du blir i hodet, så har du krav på å bli behandlet med respekt. Vi trenger ikke å reise langt av gårde for å lære hvor mye de ansattes holdninger og empati betyr for beboerne på et sykehjem, mener Anne Gerd Samuelsen.

Træleborg

Selv reiste hun bare over Skagerak for å finne inspirasjon til Træleborg bo- og behandlingssenter i Tønsberg som, sammen med Ammerudhjemmet i Oslo, var flaggskipet i norsk eldreomsorg for 10-15 år siden. Som styrer for senteret fikk hun de ansatte til å jobbe med visjon, ideologi, kompetanseutvikling, trivselsfaktorer for både ansatte og beboere samt aktiviteter som også pårørende kunne delta i. Træleborg ble en åpen institusjon som også "vanlige" mennesker kunne besøke. Spesielt kafeen og dyrene - fem høner, en hane, dvergkaniner og en huskatt. Blant personalet på Træleborg gikk sykefraværet ned med over 80 prosent.

Det er viktig å få de ansatte til å

Anne Gerd Samuelsen.

Foto: Herdis Maria Siegfert

spørre seg selv: Hvem er til for hvem og for hva? Hva har du som pleier vist i synlige handlinger i dag som forteller deg at du tar svaret du har gitt på "hvem" og "hva", på alvor? Hva har du gjort i dag som du kan være stolt av? Å fokusere på det i stedet for alt du ikke rakk å gjøre i dag, gir overskudd i privatlivet og gjør jobben til en plussfaktor, påpeker kommunikasjonsrådgiveren.

Det gode samspillet

Opplevelsen av ikke å bli lyttet til er den hyppigste klagen blant ansatte overfor ledelsen, uansett sektor. Hvis du er deg bevisst at du selv er det viktigste instrumentet til å få til et godt samspill, så blir du mer tolerant, mindre dømmende, bedre til å lytte, samtidig med at du får en ro i deg selv, mener Anne Gerd Samuelsen. Hun legger til at dette gjelder i samspillet mellom leder og medarbeider så vel som mellom pasient og pleier. En pleier som oppfatter jobben sin som verdsatt og meningsfull, føler seg trygg nok til å ta ansvar og spørre: Hvilken effekt har jeg på deg? Hvordan reagerer du på det jeg sier? Det handler om å få fram det beste i hver enkelt medarbeider.

Likevel tar du i boken opp begrepet ondskap?

Filosofen Nina Karin Mosen har et poeng når hun sier at et forstadium til ondskapen er likegyldigheten. Jeg tenker i den forbindelse ikke på en livstruende ondskap, men på den som krenker menneskelig verdighet i hverdagen og gir mennesker opplevelsen av å

være betydningsløse og uverdige. Mennesker med demens sykdom er kanskje mer enn noen andre vare for blick og stemmebruk.

Boken har mange konkrete eksempler fra hverdagen på et sykehjem. Ett av dem illustrerer hvordan en pasient opplever seg avvist. Pasienten roper under morgenstellet: "Se på meg da! Jeg er et menneske ... Har du glemt det?"

- Avvisning vil kunne oppfattes som ondskap - selv om det ikke er tenkt slik fra den som avviser. Jeg har ikke møtt noen pleier som bevisst ønsker å skape en følelse av avmakt og avvisning hos en pasient. Nettopp derfor er det viktig å være klar over hvor lite som skal til for at en pasient opplever seg redusert til en ting, påpeker

Anne Gerd Samuelsen.

- På hver eneste avdeling er det mange dyktige pleiere. Enkelte av pleierne kan være ekstra gode for pasientene. En utfordring er å sette søkelys på hva som er den lille forskjellen som gjør at den gode opplevelsen hos pasienten forsterkes. Å gjøre hverandre som pleiere gode, å gjøre hverandres kompetanse tilgjengelig for alle og å synliggjøre handlinger som har en god effekt, er en god start. Det handler om egen avlæring, økt bevissthet om egne valg og et ønske om å vise disse valgene i synlige handlinger som kan resultere i at du oppfattes som en enda bedre pleier!

Anne Gerd Samuelsen

Kunsten i samspill
- Fra ord til handling

Kontakt KFs kundesenter:

Tlf. 24 13 28 50 Faks 22 83 14 16

E-post: bestilling@kommuneforlaget.no

eDialog24 og katalog/bestilling på internett:
www.kommuneforlaget.no